

Posudek oponentky diplomové práce Katedra pedagogiky FF UK v Praze

Jméno a příjmení studentky: Stanislava Fidlerová
Název práce: Výchova jedináčků

Vedoucí práce: Tereza Bariekzahyová

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 74

Počet stránek příloh: 60

Počet titulů v seznamu literatury: 21

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Formální zpracování:

Jazykové vyjádření (dodržování pravopisné normy, stylistické schopnosti, zvládnutí odborných výrazů)

	X			
--	---	--	--	--

Zacházení s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení citačních norem)

		X		
--	--	---	--	--

Odkazy na wikipedii nejsou v textech tohoto typu standardní; chybí odkaz na literaturu, na jejímž základě autorka charakterizuje realistickou biografii a způsob vyhodnocení výzkumu (proces kódování).

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	X			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost použitých metod

	X			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	X			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností – nemohu posoudit

--	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (originalita)

X				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

		X		
--	--	---	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části

		X		
--	--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	X			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	X			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce

	X			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

1. Vyjasněte vztah mezi kategoriemi a „hesly“, jež vzešly z otevřeného kódování
2. Na základě jakých kritérií byly z literatury vybrány citace, jež byly v závěru výzkumu porovnány s výsledky hloubkových biografických sond?
3. Je technika „vyložení karet“ totéž, co „syntéza sondy“?
4. Jak autorka v průběhu výzkumu a při shrnutí sond pracovala s vlastními předpoklady ohledně výchovy a životní zkušenosti jedináčků?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Diplomová práce nabízí pohled na životní osudy tří dospělých žen, které vyrůstaly v roli jedináčků ještě v období minulého režimu. Na práci oceňuji zejména vzhled do výchovných praktik konkrétních rodin v určitém historickém období a reflexi respondentek ohledně jejich situace v dětství. Dále si vážím rozsáhlého materiálu shromážděného v přílohách a snahy dotáhnout metodologii biografické sondy až k identifikaci strategie vhodné výchovy současných jedináčků. Navzdory tomu, že u autorky jde zřejmě o první zkušenost s podobným typem šetření, nelze jí upřít snahu projít celým procesem výzkumu metodologicky čistě, byť dílčí kroky nejsou vždy beze zbytku naplněny.

Cíle práce:

Autorka formulovává svoje cíle takto: „Ukázat na hloubkových sondách do jaké míry osobní životy respondentek výzkumu korespondují s vybranými myšlenkami a tezemi autorů, kteří se zabývají problematikou jednáčků“ x „Zjistit, zda dětství prožité v roli jedináčka ovlivňuje člověka v dospělosti“ (Úvod práce x výzkumná část práce). Na jiném místě autorka píše, že „prostřednictvím kvalitativního výzkumu práce sleduje a vyhodnocuje, zda a případně jakým způsobem ovlivňuje u respondentek role jedináčka jejich začlenění do společnosti a následně jejich osobní i profesní život.“ Myslím, že jde o cíle dosti široké, do nichž vstupuje řada dalších faktorů, a že s užitím zvolené metodologie je nebylo možno zcela naplnit (nezaregistrovala jsem, zda se diplomantka přeptávala, jak samy respondentky vnímají vliv svého „jedináčkovského“ dětství na trajektorii jejich života a dospělost).

K teoretické části:

Formulaci teoretických východisek by prospěla větší systematičnost, pozornost je věnována vymezení „základních pojmů“ (výchova, socializace, jedináček, komunikace a vztahy). Chybí vytvoření ucelenějšího teoretického konceptu jedináčkovství, který by mohl být porovnán s výsledky sond; postrádám také kritičtější práce se zdroji, jejichž množství je navíc poměrně limitované.

K empirické části:

Chybí bližší charakteristiku hloubkového rozhovoru jako metody výzkumu a popis, jak konkrétně rozhovor s respondentkami probíhal (uvedení do problematiky šetření, získání informovaného souhlasu, objasnění strategie doptávání apod.).

Ověřovat „validitu“ citací z odborné literatury a „validitu“ výpovědí nepovažuji u kvalitativního výzkumu za relevantní metodologický postup, podobně hypotézy výzkumu nepatří do kvalitativně založených výzkumných designů.

Postrádám závěrečné explicitní vztahování výzkumu k výzkumným otázkám.

Autorka v popisu metodologie hovoří o užití ještě dalších výzkumných metod (komparace, prostudování dokumentace, analýza prostředí, v kterém respondentka žije, případně pracuje), v práci však nejsou nijak patrné.

A konečně: Na základě popisu procesu vyhodnocování výzkumných dat není jasná geneze

vztahu mezi „kategoriemi – hesly“, jež del autorky vzešly ze „sítování“, a „kategoriemi - okruhy“, jež vznikly na základě „zrevidování kódů“ (oblasti, do nichž autorka rozčlenila výpovědi respondentek: výchova v dětství, výchova vlastních dětí, sebevýchova). Co bylo revidováno a sítováno, je-li řazení kódů chronologické?

K práci s výzkumnou metodou a roli výzkumnice:

Z textu je znát osobní zaangažování autorky na tématu, to je přednost i mírná slabina zároveň, jež má tyto důsledky:

a) Některé závěry týkající se oblasti „sebevýchovy“ respondentek jsou uchopeny dosti autorsky a možná optimističtější, než jak vyplývá z doslovných přepisů rozhovorů v přílohách – tomu bylo možno předejít ještě nabídkou možnosti korekce závěrů samotnými respondentkami).

b) Pod kódem „*Sesypal se mi svět*“ je v Příloze na s. 24 ilustrativně vidět, že autorka v roli výzkumnice nabízí respondentce interpretaci její situace, jež je nepřiměřená porozumění respondentky: „A to bylo takový první, kdy se mi tak docela sesypal svět. Protože já jsem si do té doby myslela, že pro ně dělám jako by to nejlepší co můžu. Najednou se mi to jako by vrátilo, že oni to tak vůbec nechtěj. / vy jste bydleli tady společně?/ Dostala jsi zrcadlo v tom okamžiku. To byla taková pořádná ťafka./ Mohlo to souviset s tím, že pro tebe teda ty rodiče v dětství moc nedělali a ty jsi to chtěla vykompenzovat a obrátilo se to proti tobě/ To už je na tobě, jestli budeš dělat takovýhle závěry.“

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: velmi dobře
10. 9 2015

PhDr. Jitka Lorenzová, Ph.D.